

Artikel af:

Iben Elene Oksfeldt
Cand.psych. og indehaver
Litehouse Consult (2024)

Ret til aktindsigt i Psykolognævnets afgørelser

Psykolognævnet har nu afgjort, at man har ret til aktindsigt i tilsynssagen mod en psykolog, hvis man selv er den undersøgte forælder. Ved en fejl har Psykolognævnet nægtet ret til aktindsigt siden 2018. Afgørelsen er kulminationen på et langt klageforløb.

Psykolognævnet ændrede praksis i 2018. Da vi fik en ny psykologlov, var undersøgte forældre ikke længere part i en tilsynssag mod en psykolog. Dermed var deres ret til aktindsigt ikke umiddelbart omfattet af forvaltningsloven, vurderede Psykolognævnet.

Det er kompliceret jura, der ligger til grund, men det er også nogle afgørende principper, når det gælder borgerens retssikkerhed og det bredere forhold mellem stat og borger.

Offentlighedsloven og undtagelserne i § 30

Fra 2018 blev borgerne ikke længere betragtet som part i sagen. Dermed skulle man søge aktindsigt efter offentlighedslovens (OFL) § 7. Myndigheden vil da af sig selv inddrage OFL § 14 om den såkaldte meroffentlighed. Og efter disse bestemmelser er der de sidste seks år givet afslag på samtlige de sager, Litehouse Consult har søgt aktindsigt i.

Psykolognævnet har begrundet afslaget med, at der var tale om private oplysninger, som psykologen havde ret til fortrolighed om. Man vægtede med andre ord psykologens ret til fortrolighed om sin tilsynsafgørelse over borgerens ret til aktindsigt.

Problemet med den vægtning er, at den ikke har hjemmel i lov. OFL giver i § 30 hjemmel til at undtage oplysninger om enkeltpersoners private forhold, men dette skal tolkes som eksempelvis helbred, sociale eller økonomiske forhold.

Når en myndighed træffer afgørelse efter OFL § 30, jf. § 7 skal de foretage en konkret vurdering. Det betyder, at de som det første skal inddrage alle relevante forhold, og som det andet skal de afveje disse forhold mod hinanden. På den ene side er der de hensyn, der er nævnt i offentlighedsloven, og som kan gøre, at man undtager oplysninger om en psykolog, fordi oplysningerne er belagt med tavshedspligt. På den anden side er der borgerens berettigede interesse i at få aktindsigt i tilsynssagen og de hensyn, der ligger til grund for den interesse.

Borgerens såkaldte berettigede interesse består i, at man kan have mistet forældremyndighed eller samvær med sit barn på grundlag af en psykologisk erklæring, der siden får kritik i Psykolognævnet. Man kan med andre ord have mistet sine børn ved en fejl. Og den fejl skal man efter vores opfattelse have mulighed for at rette op.

Det er naturligvis ikke Psykolognævnet, der har kompetence til at afgøre, om familieretssagen kunne være faldet anderledes ud. Netop derfor bør de relevante oplysninger gøres tilgængelige, så man som forælder kan afsøge muligheden for at få sin familieretssag prøvet igen.

Begrundelsesmangler og skøn under regel

Psykolognævnets begrundelse kunne se sådan her ud:

“Vi lægger vægt på, at oplysningerne angår enkeltpersoners private forhold. Retten til aktindsigt omfatter ikke oplysninger om enkeltpersoners private forhold. Det er blandt andet personlige oplysninger om den psykolog, der er genstand for nævnets tilsyn i den sag, du har bedt om aktindsigt i.

Oplysningerne handler om nævnets tilsyn med psykologen. Oplysningerne er undtaget, da de efter nævnets vurdering er private og personfølsomme oplysninger, der er underlagt tavshedspligt.”

Som det fremgår, betragtede Psykolognævnet en afgørelse om kritik af psykologen som “private oplysninger”. Det stemmer dog ikke med de hensyn, der nævnes i OFL § 30, stk. 1, der som nævnt handler om helbred, sociale eller økonomiske forhold.

Afklaringen er væsentlig, idet den angår det beskyttelseshensyn, altså modhensynet, som Psykolognævnet skal afveje mod borgerens interesser, og hvorvidt modhensynet er “private forhold” eller “forhold vedrørende psykologens professionelle virke”. I denne afvejning havde Psykolognævnet altså udstrakt bestemmelsen ud over dens bæreevne.

Psykolognævnet havde i årevis undladt at prøve de konkrete hensyn til psykologens ret til tavshedspligt. Man havde med andre ord sat skønnet under regel. Samtidigt havde man anvendt forkerte kriterier for, hvad der kunne begrunde en psykologs ret til tavshedspligt. Dermed led Psykolognævnets afgørelser også af begrundelsesmangler, jf. forvaltningslovens (FVL) § 24, jf. § 22.

Manglende ligebehandling

I 2022 fik vi mulighed for at føre en omfattende klagesag hos Psykolognævnet, hvor vi grundigt argumenterede for, at en afgørelse om, hvorvidt der udtales kritik af en psykolog, ikke kan være private oplysninger, som skal undtages fra aktindsigt. I sagen havde vores klient mistet forældremyndigheden over sine børn.

Vi så bl.a. OFL § 30 igennem og undersøgte også forarbejderne til bestemmelsen, LFF 2016-11-09 nr. 52. Psykolognævnet havde i deres begrundelser bl.a. henvist til de nye bestemmelser om offentlighedsordningen. I forarbejderne står der om formålet:

“... opnå en effektivisering af Psykolognævnets tilsynsvirksomhed.”

Og:

“Det er hovedformålet med lovforslaget at skabe øget tryghed og gennemsigtighed for borgerne ved valg af autoriseret psykolog.”

Der ses således ikke af forarbejderne et modhensyn, som kan veje tungere end borgerens interesser, idet interesserne her er sammenfaldende, nemlig gennemsigtighed for borgerne.

Endelig fandt vi en afgørelse fra Ankestyrelsen fra 2017, hvor OFL § 30 var lagt til grund for ikke at undtage afgørelsen fra aktindsigt med den begrundelse, at en sådan ikke var omfattet af tavshedspligten. Psykolognævnet havde altså overset at give borgerne ligebehandling, hvilket er et forvaltningsretligt grundprincip, der gælder på lovsniveau.

Tavshedspligt om egne børn

I den klagesag, vi indbragte i 2022, fik vi et delvist medhold i februar 2023. Vi fik aktindsigt i den afgørelse, der var truffet om, hvorvidt psykologen skulle have kritik for sit arbejde. Nu havde Psykolognævnet imidlertid undtaget enkelte oplysninger fra begrundelsen, nemlig oplysninger om

de konkrete afsnit i erklæringen, som var lagt til grund. Dvs. vi fik oplyst afgørelsen, men vi fik ikke oplyst det fulde grundlag.

Psykolognævnets begrundelse var, at vores klient jo havde mistet forældremyndigheden over børnene, og dermed havde nævnet fået tavshedspligt om deres forhold.

Konsekvensen af den afgørelse er, at vores klient stadig er afskåret fra at rette henvendelse til Det Særlige Klagenævn med henblik på at få familieretssagen genoptaget. I Det Særlige Klagenævn kan vi ikke uspecifikt henvise til, at psykologen har fået kritik for "noget på side 6 og noget på side 43". Vi er nødt til konkret at vide, hvilke fejl psykologen har begået, og med konkrete henvisninger. Ellers opnår borgeren ikke det grundlag, borgeren har brug for med henblik på at kunne benytte sine retlige muligheder. Det er jo dommeren i familieretssagen, der skal have et fyldestgørende grundlag, og ikke Psykolognævnet, der skal vurdere, om en oplysning er relevant for familieretssagen. Derfor påklagede vi endnu engang sagen til Psykolognævnet.

Det var vores opfattelse, at der hverken var hjemmel i OFL § 30, nr. 1, eller i FVL § 27, stk. 1, nr. 1, til at undtage de nævnte oplysninger om, hvilke passager i erklæringen der konkret ligger til grund for Psykolognævnets kritik af psykologen. Det skyldes, at vores klient i sagens natur allerede var i besiddelse af hele erklæringen. Hun var part i sagen, da erklæringen blev udarbejdet, har selv modtaget erklæringen og har også selv sendt den til Psykolognævnet. Hensynet vedrører dermed ikke et hensyn til børnene, og det er derfor efter vores opfattelse ikke relevant, at Psykolognævnet nu har tavshedspligt om dem. Efter vores opfattelse vælger Psykolognævnet at undtage de konkrete oplysninger ud fra et hensyn til psykologen, hvilket dog ikke er nævnt i begrundelsen. Der kan dermed være tale om facadelegitimation.

Psykolognævnet genoptager ikke af egen drift

Når en myndighed har begået væsentlige fejl og har gjort det systematisk gennem en periode, skal de som udgangspunkt selv rette disse fejl. Dette ville spare vores klienter for udgifterne til, at vi skal rette fornyet henvendelse i samtlige sager fra de sidste seks år. Vi opfordrede derfor Psykolognævnet til ex officio at genoptage alle sager om aktindsigt.

Psykolognævnet har afvist at genoptage alle sager af egen drift. De har også afvist, at vi må genbruge vores tidligere fuldmagter i sagerne, hvorved man påfører borgerne den størst mulige udgift til at rette myndighedens fejl.

Forvaltningsloven, det udvidede partsbegreb og andre begrundelser

Ud over at vi har argumenteret med offentlighedsloven, har vi også argumenteret med retten til aktindsigt efter forvaltningsloven.

En af Psykolognævnets begrundelser for at afvise ret til aktindsigt i tilsynssagerne er, at borgeren efter den nye psykologlov, som trådte i kraft 1. januar 2018, ikke havde status af part i sagen efter *psykologlovens forarbejder*.

Vores argument har været, at nok har borgeren ikke partsstatus efter psykologloven, men Psykolognævnet skal stadig konkret vurdere, om de kan have partsstatus efter forvaltningsloven.

Desuden har vi argumenteret med, at Psykolognævnet undlod at tage stilling til, om vores klient kunne have ret til aktindsigt efter forvaltningslovens udvidede partsbegreb. Det udvidede partsbegreb betyder, at en borger kan have status af part i en del af en sag, hvis borgeren har en konkret, væsentlig og individuel interesse i sagen. Og her skal en myndighed tage stilling i hvert enkelt tilfælde, fordi de skal afveje de konkrete hensyn, der er i en sag.

Man kan med andre ord have ret til aktindsigt i en afgørelse, selv om man ikke er part i sagen i øvrigt. Og psykologloven regulerer ikke selvstændigt spørgsmålet om partsstatus *efter forvaltningsloven*.

At man kan have ret til aktindsigt i en sag, selv om man ikke er adressat for afgørelsen, fremgår f.eks. af FOB 1992.352, hvori Folketingets Ombudsmand tager stilling til, at en part kan have ret til aktindsigt, selv om partens retsstilling i streng forstand ikke forrykkes, såfremt partens interesse heri er “meget stærk og anerkendelsesværdig”. I vores klagesag havde vores klient mistet forældremyndigheden over sine børn som følge af en psykologisk erklæring, og karakteren og styrken af hendes interesse i at få aktindsigt i Psykolognævnets afgørelse havde dermed både menneskelig og retlig stor betydning for hende. Hun var derfor efter vores opfattelse omfattet af det udvidede partsbegreb.

Det skal dertil bemærkes, at det synes at være nævnets praksis, at man udtaler kritik om væsentlige forhold, men betegner det som “almindelig kritik”, der ikke bliver offentliggjort, hvis det er første gang, den pågældende psykolog har begået væsentlige fejl. At nævnet udtaler “almindelig kritik” (der ikke offentliggøres) og ikke “alvorlig kritik” (der offentliggøres), er således ikke nogen garanti for, at nævnet ikke har udtalt kritik af en sådan karakter, at det kan få betydning for borgeren i en evt. klagesag ved Den Særlige Klageret.

Psykolognævnet har undladt at tage stilling til argumenterne om ret til aktindsigt efter forvaltningsloven, efter databeskyttelsesforordningens art. 15, stk. 1, og efter EMRK art. 6.

Sammenfatning

For Psykolognævnet har hensynet til psykologen ved en fejl vejet tungere end hensynet til borgeren. Det rejser et spørgsmål om, hvis interesser Psykolognævnet varetager. Psykologens erklæring udtrykker i sidste ende statens vurdering af borgerens forældreskab, og den er afgørende for hele barnets fremtid. Og i en så vigtig funktion for samfundet bør psykologen naturligvis kunne stå på mål for sin vurdering. Og Psykolognævnet bør ikke uden hjemmel beskytte psykologer på bekostning af borgernes retssikkerhed og børns fremtid.

Hele sagen handler om forholdet mellem staten og den enkelte borger. Og her bør hensynet til at skjule statens vurderingsgrundlag ikke veje tungere end hensynet til borgerens retssikkerhed. Selv om vi har fået medhold efter offentlighedsloven, har vi nu indbragt spørgsmålet om retten til aktindsigt efter forvaltningsloven for Ombudsmanden.

Kildeangivelse af artiklen

Oksfeldt, I. E. (2024). *Ret til aktindsigt i Psykolognævnets afgørelser*. Litehouse Consult:
www.lighthouseconsult.dk.